

גמ' חולין (ח) - ליבן סכין ושחט בה

רב דניאל שטיין

א. ס' צדקת הצדיק (אות קצ"ז) - בכל מאדך וכו' דפירוש שבכל רכושו וקנינו יהיה קבוע אהבת השם יתברך ולא קאי אתשוקתו וחמדתו לרכוש שזה בכלל בכל לבבך. רק שבכל הרכוש עצמו כידוע כי הרכוש שייך לאדם וכל כך יהיה האדם כולו ממולא מאהבת השם יתברך בכל מעמקיו עד שממילא גם בכל קניניו שהם ההתפשטות שלו יהיה גם כן ממולאים מאהבתו יתברך כענין חמורו של ר' פנחס בן יאיר דמחמרא אנפשה לאכול איסור (בראשית רבה ס' ח'). וזו בבעלי חיים ומסתמא הוא הדין בדוממים כענין אבן מקיר תזעק לעתיד לבוא כשירצה לעשות איסור כמו שאמרו ז"ל (שוחר טוב תהלים מזמור ע"ג).

ב. תלמוד ירושלמי מוע"ק (פ"ג ה"א) - אמרון מנא לך הדא אמר להן משרת ר' מאיר הייתי בברחו שניה. ואית דאמרי מקלו של ר' מאיר היתה בידי והיא מלמדת לי דעה.

ג. רמ"א (אהע"ז סי' ה' סע' י"ד) - כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים, לית ביה משום איסור צער בעלי חיים ולכן מותר למרות נוצות מאוונות חיות, וליכא למיחש משום צער בעלי חיים ומ"מ העולם מנמעים דהוי אכזריות.

ד. תשו' נודב"י (תנינא יו"ד סי' י') - אמנם אין לנו להאריך בזה כי כבר האריך מהרא"י בפסקים וכתבים סימן ק"ה שכל דבר שיש בו צורך להאדם לית ביה משום צעב"ח וגם לא שייך צעב"ח אלא לצער ולנהיח בחיים אבל להמית בהמות וחיות וכל מיני בעלי חיים לית ביה משום צעב"ח וכן מוכח בחולין דף ז' ע"ב עקרנא להו איכא צעב"ח קטלנא להו איכא משום בל תשחית הרי אף שהשיב לו על עקרנא דאיכא צעב"ח אעפ"כ אמר קטלנא להו. וא"כ אין בנדון שאלתו משום צעב"ח, ומשום בל תשחית ודאי ליכא דהרי נהנה בעור וגם אינו עושה דרך השחתה וכו'. ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר ולא מצינו איש ציד רק בנמרוד ובעשו ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב וכו', ואיך ימית איש ישראלי בידיים בעלי חיים בלי שום צורך רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה וכו', ומעתה אני אומר שיש בדבר זה איסור וגם סכנה וכו' עובר על דברי תורה דכתיב ונשמרתם מאוד לנפשותיכם וגם מזכירין עונותיו וממילא הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו עברה דאילו בשאר איסור שאדם עושה לא בשביל עבירה זו יתמלא הקדוש ברוך הוא עברה עליו אבל זה שגורם להזכיר כל עונותיו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה. והנה במי שמוכרח לזה מחמת פרנסתו הורו לו חכמינו ז"ל תפלה שיתפלל על עצמו אבל מי שעושה כן בשאט נפש איך תקובל תפלתו, ולכן יש בדבר זה מדה מגונה דהיינו אכזריות וגם איסורא וסכנתא וגם הזכרת עונותיו ולכן השומע לי ישכון בטח השקט ושאנן בביתו ולא יאבד זמנו בדברים כאלה.

ה. רמב"ם (פי"א ע"ז הט"ז) - ודברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן וכו' ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן וכו' ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים תמים תהיה עם ה' אלקיך.

ו. רמב"ן (דברים י"ח, ג') - "תמים תהיה עם ה' אלקיך" שנייחד לבבנו אליו לבדו, ונאמין שהוא לבדו עושה כל והוא היודע אמתת כל עתיד, וממנו לבדו נדרוש העתידות, מנביאיו או מאנשי חסידיו רצוני לומר אורים ותומים. ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם וכו' כי הוא אלקי האלקים עליון על הכל היכול בכל משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו מפר אותות בדים וקוסמים יהולל.

ז. אמת ליעקב (דברים ד', י"ט) - ונראה שיש כאן מחלוקת עיקרית ביסוד ענין עבודה זרה, דשיטתם הרמב"ם בכמה מקומות היא דהעבודה זרה אין בה ממש כל עיקר ואין לה כח כלל, וכל המתפלל אליה ועובדה לא רק שהוא עובר על האיסור אלא הוא גם מבזבז זמנו לריק ולשוא, אבל דעת הרמב"ן היא שהקב"ה הטביע בטבע העולם שכל אומה יש לה משפיע משלה בעולמות העליונים והוא יש לו כח מסוים שיכול להשפיע על אומותו כל זמן שאין הדבר נוגע לישראל, אלא איסור עבודה זרה שנצטוו בה האומות הוא שאסור להם להתפלל למשמש הזה כי הרי כל כוחו נובע ממה שהטביע בו הקב"ה ולכן התפילה והעבודה צריכה להיות לאלקי האלוקים וכו' ולכן צריכים להתפלל להקב"ה עצמו ולא לעבד שלו, אבל ודאי אם עובדים את העבודה שלהם ומתפללים אליה זה משפיע עליו לעזור להם.

ח. שו"ע (סי' כ"ו סע' א') - ניקב הוושט בשעת שחיטה כנגד המקום ששחט כבר טריפה.

ט. שו"ע (סי' ל"ג סע' ג') - וושט או תורבץ הוושט שניקב לחללו, בכל שהוא, נבילה.

י. תשו' בית הלוי (ח"ב סי' כ') - יש לומר דבאה ההלכה דסימן שנוולד בו סימני טריפה לאו בר שחיטה הוא ולא נאמר תורת שחיטה רק בסימן שלם וכשר.